

creatura creatori suo in nullo possit penitus comparari.

Quis resistit ei, & pacem habuit? Quis contra Deum agens non sibi bellum iræ ejus commovit, sicut Dathan & Abiram?

Qui transiit montes: & nescierunt hi quos subvertit in furore suo? Qui commovet terram de loco suo. Metaphoricos, montes homines, sive angeli intelligendi sunt: quorum elatio mentis intantum intumuit, ut excelsis montibus comparentur.

Et columna ejus concutiuntur. Columnas hoc loco pro stabilitate terræ intelligamus: quam Deus super semetipsam immobilissima mole fundavit.

Qui precipit soli, & non oritur, & stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit cælos solus: & graditur super fluctus maris. Per vicissitudines diei & noctis: dispositione Dei gubernantis omnia quotidie fieri ita videmus.

Qui facit arcum & orionem & hyadas, & interiora Austri. In his stellarum signis, quæ sunt in firmamento cæli penè omnibus stellis notiora: totam militiam astrorum dicit ad regimen Dei pertinere, quæ magna & mirabilia homines ignorant. Unde ipse Dominus ait: Nunquid nosci ordinem cæli, & ponis rationem ipsius? Item moraliter: Qui commovet terram de loco suo. Hominem Deus de loco vitæ prioris commovit, & delectabiles cogitationes, sed noxias quibus quasi columinis incubans ac requiescens in eis sustinebatur: concussit & infirmavit, ut eum ad sanctitatem vitæ commutaret. Qui precipit soli, & non oritur. Peccatoribus cordis cæcitate percussis, non sol oritur justitiæ scripturæ, sive stellarum: id est, sanctorum merita, quibus alii ab aliis distabant in claritate: qui dum hic latent, quasi clauduntur sub signaculo. Qui extendit cælos suos. Apostolos & cæteros sanctos, cælos effectos, ubique prædicatione diffundit: sive eis scripturas quæ cælorum nomine plerumque significantur, revelando eorum cordibus patefacit: sicut ait: Quoniam videbo cælos opera digitorum tuorum. Egre ditur super fluctus maris. Super sæculi utique istius homines inquietos, elatos & turbidos: ut ad mansuetudinem & placabilitatem timore deposito conculerentur. Qui facit arcum: id est, primos in resurrectione Ecclesiæ: ut sint gloriosi, splendentes velut meridies calore charitatis Dei accensi, & fidei lumine illustrati.

Qui facit magna & incomprehensibilia & mirabilia: quorum non est numerus. Magnum est quod facit Deus, ut vas fragile hominem morti obnoxium per Christum in spem beatæ resurrectionis constituat. Et interiora Austri. Ubi candelabrum cum lucernis, septiformis spiritus gratia videlicet & intelligentiæ relucens, collocatur.

Si venerit ad me, non video eum: si abierit, non intelligam. Si repente interroget, quis respondebit ei? Vel quis dicere potest, cur ita facis? Deus, cujus ira nemo resistere potest. Plus dicit, quod venientis Dei præsentia sit, quando homini innotescit: & quando occulitur, quasi abeuntis absentia indicatur.

Et sub quo curvantur qui portant orbem. Quantum ergo sum ego ut respondeam ei, & loquar verbis meis cum eo: Qui etiam si habuero quippiam justum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. Portantes orbem, sancti rectè intelliguntur: qui gloriâ meritorum suorum, magni & potentes sunt apud Deum. Hi ergo cordis humilitate ad interveniendum pro peccatoribus in conspectu ejus sunt incurvati. Ita sancti portant mundum, dum eum ne ruat ac pereat, orationum fortitudine sustinent. Columnæ cæli intremiscunt, ac pavent ad nutum ejus. Apostoli, Prophetæ, omnesque apostolici viri, sancti quoque & cæteri fideles intelligendi sunt: de quibus est Petrus, Jacobus & Joannes, qui videbant esse columnas: sive sancti ante Deum incurvati, & prociuentes adorant, qui portant orbem, id est, totum hominem suum: quem docti minorem mundum appellant: perfectioni crucis imponunt: & ne per mundi vanitates cogitationibus solvatur ac deflectat: intra se eum constringendo per Dei gratiam regunt & continent.

Et cum invocantem me exaudieris, non credo quod audierit vocem meam. Qui me etiam inculpabili studentem vitæ, impugnantium permittit injuriâ. Exauditus est in hoc, ut Dei bona mereatur. Non se autem exauditum credit, eo quod mala patiatur.

In turbine enim conteret me: & multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Turbo diabolus potest intelligi, qui velut turbo incubuit in Job ut eum vastaret.

Non concedis requiescere spiritum meum. Astmaticon se dicebat effectum: infirmitas enim est quæ in pulmonibus generatur. Obstruuntur aditus quidam pulmonum, quos Græci poros appellant: & ita constringuntur atque concluduntur in pulmonibus, ut dicunt medici, ut reddere, sive recipere spiritum pulmones coangustati non possint, nimio etiam dolore cum festinato suspitio repetitur, & concisus status emittitur.

Et implet me amaritudinibus. Si fortitudo quaritur, robustissimus est. Si aequitas iudicii, nemo audeat pro me testimonium dicere. Si justificare me voluero, os meum condemnabit me. Si innocentem ostendero pravum me comprobabit.

Etiâ si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, & tacebit me vita mea. Unum est quod locutus sum, & innocentem, & impium ipse consumit. Plagis omnibus atque infirmitatibus circumdata atque obfusa, repleta fellis atque blasphemie, & amaritudine anima mea. Ita ut durum verbum & asperum os meum dicere compellatur: & tacebit me vita mea. Ego tamen hoc solum novi, quod malis vitæ præsentis punior.

Si flagellat, occidat semel: & non de penis innocentium rideat. Durè hic satis locutus est contra Deum. In toto quidem libro hoc, nullus locus est asperior isto, & altero superius posito, ubi ait: quamobrem elegi suspensum anima mea, & mortem ossa mea: de quibus sermonibus respondit ad Deum in fine libri: unum locutus sum, quod utinam non dixissem, & alterum quibus ultra nihil addam. Tota altercatio Job cum amicis hic est, quod ille fe justum, illi eum impium pronunciabant.

Tercia data est in manus impii. Caro Christi in potestatem Herodis sive Pilati: vel ipse Job in potestatem diaboli. Vultum iudicium ejus operis. Quod si non ille est, quis ergo est? Dies mei velociore fuerunt cursore: fugerunt, & non viderunt bonum. Pertransierunt quasi naves poma portantes: sicut aquila volans ad escam. Vultum hoc loco mentis iudicium, quod Dei justo iudicio est opertum appellat. Excæcanda corda satellitum impii diaboli: quos iustic judices nominavit: ut sanctum Job crudelitate acris cruciatum.

Cum dixerit: nequaquam ita loquar. Nequaquam ita ait: hoc est, quando compellente cruciatu, aspera contra Deum loquor & dura: eodem puncto respiciens definitio me Deo ita loqui non oportere.

Commuto faciem meam, & dolore torqueor. Verebar omnia opera mea: sciens quod non parceres delinquenti: si autem & sic impius sum, quare frustra laboravi? Id est, præ doloris nimietate contraho atque contristor: & in ipso definitionis meæ momento, subitis ac repentinis dolorum aculeis ita vexor atque discrucior, ut rursus amaritudinis & fellis verba depromam.

Si lotus fuero quasi aqua nivis: & fulserint velut mundissima manus mea: tamen sordibus intinges me. In ablutione ergo aquarum nivis, candor mentis ostenditur: & in manu, munditia fructus sanctorum operum demonstratur. Et rectè potest nivi baptismus comparari. In pluvia ergo & imbre affluente sermonem doctrine legislator voluit indicare. In rore verò & in nive, sensum cum illuminatione sui interiora viscerum penetrantem.

Et abominabuntur me vestimenta mea. Neque enim viro, qui similis mei est, respondebo: nec qui mecum in iudicio ex æquo possit audiri. Tantum enim malorum mihi illatum est: ut squalore vulneris & putredinis, si dici potest etiam quæ insensibilia sunt detestentur.

Non est qui utrumque valeat arguere: Id est, quis est qui Deum potest iustitiæ, quasi iniquum arguere, nisi temerarius & blasphemus? quis potest velut in reum iniquitatis cum extensione manus dare sententiam? Job verò juxta Dei testimonium, quo fuerat collaudatus, eo quod innocens esset, sibi concisus verè dixit, quod non esset ullus eorum, cum quibus altercabatur, qui eum rectè possit arguere: quia ille iudicare alterum iustissime audeat, cujus rea conscientia de his quæ in alterum judicat, non tenetur.

Et ponere manum suam in ambobus. Auferat à me virgam suam: & pavor ejus non me terreat. Loquar, & non timebo eum. Nec enim possum metuens respondere. Securus, inquit, & constanter tunc potero respondere, si hæc duo amoveat à me: potentia videlicet suæ magnitudinem: & horum cruciatuum pœnas.

Caput X.

Caput XI.

Tædet animam meam vita mea: dimittam adversum me eloquium meum. Loquar in amaritudine anime mee, dicam Deo: Noli me condemnare. Indica mihi, cur me ita judices? Nunquid bonum tibi videtur, si calumniaris me, & opprimas me opus manuum tuarum, & consilium impiorum adjuves? Nunquid oculi carni tibi sunt: aut sicut videt homo, & tu videbis? Nunquid sicut dies hominis dies tui: & anni tui sicut humana sunt tempora: ut quaras iniquitatem meam, & peccatum meum scrupulis? Et scias quia nihil impium fecerim: cum sit nemo qui de manu tua possit eruere. Manus tue Domine fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu: & sic repente præcipit me? Memento quæso quod sicut lutum feceris me: & in pulverem reduces me. Nonne sicut lac multasti me: & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me: ossibus & nervis compegisti me. Quod autem dicit, totum se in circuitu factum: contra hæreticos locutus est, qui dicunt animam ab alio Deo factam, & corpus ab altero plasmatum.

Vitam & misericordiam tribuisti mihi: & visitatio tua custodiisti spiritum meum. Licet hæc cæles in corde tuo: tamen scio quia unumversum meministi. Si peccavi, & ad horam perpercisti mihi, cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? Et si impius fuero, vae mihi est: & si justus. Ipsa anima est vita hic appellata, non vita animæ: quia possunt & actus animæ, vita nuncupari.

Non levabo caput, servatus afflictione & miseria. Et propter superbiam. Id est, contractus dolore & tormentis viscerum: caput ad ima depositum elevare non possum, sive consulatione & mœrore repletus.

Quasi leonem capies me. Huic ergo bestia, ait Job, assimilas me hominem humilem & abjectum.

Reversisque mirabiliter me crucias. Deum dicebat ad se reverti, quando cum antiquis novis pœnas & recentiores in suo corpore fenebatur mirabiliter.

Instauras testes tuos contra me. Hoc dicit, quia castigationes & pœna nostræ, testes sunt divinæ justitiæ. Sive cruciatus illius idcirco dictos testes existimo, quia ejulante eo & rugiente, quasi testimonium Deo tormenta reddebant.

Et multiplicasti iram tuam adversum me & pœna militans in me. Quare de vulva educessi me, qui utinam consumptus essem, ne oculus me videret: Fuisse, quasi non essem de utero translatum ad tumulum. Nunquid non paucitas dierum meorum finitur brevi? Potest ira Dei diabolus intelligi: cujus ministerio Job acerbos dolores patiebatur. Pœna autem in se militantes dicuntur: quia per quemdam malorum ordinem succedentes, officium committit sibi crudelitatis exercent.

Dimitte ergo me, ut plangam paululum dolorem meum. Id est, requiem ab istis cruciatibus mihi concede, ut plangam aliquantum dolorem pœnarum mearum quam in corpore meo sustineo, sive quem futurum in inferno perhorresco.

Antequam vadam & non revehar ad terram tenebrarum, & operam vadam & non revehar ad terram tenebrarum: ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitans. Quod terram inferorum descriperit, nulli dubium est: nullus ordo ibi est vite: tenebrosa est, ut dixi, proculdubio velut carcer, in quem peccatores & impii qui lucem odio habuerunt, ut tenebrarum filii, contrudentur. Quæ terra caliginis mortis operata est: ut clausi in nocte æterna, nullum penitentiam lumen aliquando aspiciant: Ubi est miseris umbra mortis: quæ in hoc loco pœna intelligenda sunt: quia sicut umbra corporum non sunt longè à corporibus, quæ faciunt umbras: ita pœna non longè à morte sunt, quæ inferunt mortem. Non revertat ad hanc mortalitatem, ubi tanta mala patior. Spiritus divinus, qui est in naribus meis. Quia eum dolorum angustia anhelantem, consolationum robore urgebat. Quis mihi tribuat ut in inferno protegas me, & abscondas donec pertranseat ira tua, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Furor ire Dei pertranseat, quem Adam peccando promeruit, quando chyrographum in mortem filiorum ejus conscriptum, Christi delevit adventus. Nemini ergo de sanctis mirum videatur, qui adventu Domini sunt absoluti ab inferis, & resurrectionis Christi exemplo in spe beatæ resurrectionis suæ sunt constituti.

RESPONDENS autem Sophar Naamathites, dixit: Nunquid qui multa loquitur, non audiet: aut vir verborum justificabitur? Veluti si dixisset: Nunquid potest vir verborum admirationi haberi, aut præconio laudis efferi: cum sit ostensione nimie verborum odiosus: sed potius audire debet quæ meretur: ne vanitate elatus, solum se existimet sapientem.

Tibi soli tacebunt homines: & cum cæteros irriseris, à nullo confutaberis? Non sunt hæc amicorum solatia, sed hostium tela. Ita ut nunc dicamus de vobis: Filii hominum dentes eorum arma & sagittæ.

Dixisti enim: Purus est sermo meus: & mundus sum in conspectu tuo. Non ita dixit, quod purus esset & mundus: id est, quod cogitationibus & verbis ante Deum immaculatus existeret: sed dixit, nihil impium feci.

Atque utinam Deus loqueretur tecum, & aperiret labia sua tibi. Dixit quali iudicio Job debuere condemnari. In loquendo enim vocem Dei, cujus sonum aures suscipiunt, ut arbitrator, voluit indicare. In aperiendis verò labiis, vocis intelligentiam demonstravit.

Ut ostenderet tibi secreta sapientiæ: & quod multiplex esset lex ejus: Cordis ejus abditæ & remota judicia, quæ contra duplex & imperfectabilis est, cognoscetes.

Et intelligeres quod multa minora exigeris ab eo, quam meretur iniquitas tua. Hoc est, plura pati debes tormenta, quam te sustinere proclamas.

Forstian vestigia Dei comprehendes: & usque ad perfectum omnipotentem reperies. Vestigia Dei illa sunt, quando dignatione sui hominibus innotescit. Et ideo tunc eum vestigamus, quando se nobis aliquantum manifestare dignatur. Hæc sunt ergo vestigia Dei, cum eum incomprehensibilem intellexeris, & crederis.

Excelsior cælo est: & quid facies? Profundior inferno: & unde cognosces? Longior terra mensura ejus: & latior mari. Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit: quis contradicet ei? vel quis dicere ei potest: cur ita facis? Credimus quod ubique est Deus: & intra eum omnia quæ ab eo creata sunt continentur.

Ipsæ enim novit hominum vanitatem: & videns iniquitatem nonne considerat? Ipse enim novit opera iniquorum, & videns injusta non negligit: quia iniquos & impios vindicat.

Vir vanus in superbiam erigitur: & tanquam pullum onagri se liberum natum putat. Dicit eum pullo onagri similem, effreno scilicet animali & vago: eo quod ita existimet de se Job, qui ad nullum debeat pertinere.

Tu autem firmasti cor tuum: & expandisti ad eum manus tuas. Firmasti cor tuum, ait: non ut satisfaceres Deo per penitentiam, ut auferret plagam hanc pessimam in tuis carnibus sævientem. Expandisti ad eum manus tuas: id est, falsa operum merita, ore vaniloquo dilatasti: quia multis locis, nomine manuum, opera designantur.

Si iniquitatem quæ est in manu tua, abstuleris à te: & non manserit in tabernaculo tuo injustitia. Cum exprobratione arguit Job, dicens: Si iniquitas quæ est in manu operis tui, & injustitia in tabernaculo cordis tui non manserit.

Tunc levare poteris faciem tuam absque macula: & eris stabilis, & non timebis. Sanctam videlicet possidens conscientiam, & liberam ad deprecandum Deum eriges faciem tuam. Cain enim fratericida in terra Naid habitavit: id est, instabilis factus est. Ne ergo & Job ob hujusmodi supplicium, super morte sua perpetuum timorem incurreret: Sophar hortatur eum, dicens: Si hæc feceris, quæ supra diximus eris stabilis. Hoc sanè sciendum, quia est commotio, in qua peccator permanentis in facinoribus suis, ante faciem non consistit. Facies tua tanquam aqua pura, & spoliaberis sordibus, & non timebis. Qui est sinceræ & purificatæ mentis, & mundus ab omni sordibus, pertinet vitia: quibus velut exuviis expoliatus, tanquam è tenebris eductus fulgebit: Homo faciem mentis suæ candoris puritate præferens radiantem, populum significat Judæorum, qui Christum patrem quodam modo suum occidit.

Miseria quoque oblivisceris: & quasi aquarum quæ præterierunt, non recorderis. In transitu itaque aquarum, Sophar hoc vult intelligere: quod tam citò possint discedere ab eo dolores, si tamen Job se emendare voluerit, quem-

admodum aquæ intra momentum ad loca alia dilabuntur: & ita omnino abtergi ab eo posse plage hujus miseriam: ut prorsus tenui memoria recorderetur ejus, quasi quæ non fuerit.

Et quasi meridians fulgur consurget tibi ad vesperam. Et cum te consumptum putaveris, orietis ut Lucifer. Spiritualliter sic intelligi potest: consurget tibi ad vesperam: id est, in consummatione laborum malorum tuorum, consolatio sol justitiæ tibi Christus adveniet: sive post mortem resurgens in gloriam. Item aliter, etiam in hoc interitu tuo quo quotidie tanta putredine contabescis & desuis ut jam omnino consumptum te arbitris: si feceris, quæ jam dixi, ex nihilo omnino penitusque consumpto, repente orietis ut Lucifer: qui per occultas cursus sui metas polum circueis: post biennium in ipsius auroræ rutilo dicitur apparere. Ita ergo & tibi post noctem & tenebras dicitur diuinam tentationis istius: si culpas tuas cognoveris, poterit evenire.

Et habebis fiduciam propostam tibi spe, & desolus securus dormies. Requiesces, & non eris qui te exterreat. Et deprecabuntur faciem tuam plurimi. Habebis hanc fiduciam, ut desolus in morte, certusque de resurrectione effectus, securus dormias, requiescas in inferno, in spe certæ fidei constitutus: & non erit illic ullus tortor adversarius inimicus, qui te exterreat, & tibi pœnas infernales infligat, sed potius quicumque sunt, preces tibi supplices fundent: ut eis tartarei cruciatus tuis orationibus temperentur.

Oculi autem impiorum deficient: & effugium peribis ab eis: & spes illorum abominatio anime. Id est, expectatio hominum impiorum hoc sine concludetur: ut in tempore alienæ gloriæ, ipsi non absolutione, sed abominatione digni inveniantur.

Caput XII.

RESPONDENS autem Job, dixit: Ergo vos estis soli homines, & vobiscum morietur sapientia? Et mihi est cor, sicut & vobis: nec inferior vestri sum. Quis enim hæc qua nollis ignorat? Qui deridetur ab amico suo sicut ego, invocabit Deum, & exaudiet eum. Deridetur enim justus simplicitas: Hoc est dicere: quid vos tantum dicitis sapientes, & putatis quod post vos nullus erit sapiens?

Lampas contempta apud cogitationes divinum parata ad tempus statutum. Abundant tabernacula prædonum, & audacter provocant Deum: cum ipse dederit omnia in manus eorum. Lampadem se contemptam ad divites dicit: utique superbos eos denotans, eo quod despicerent eum afflictum cruciatibus, & despectione propinquorum: qui tamen magnæ fidei & bonorum operum oleo intrinsecus fulgebat. Sive etiam lampas contempta ad divites, Christus à Judæis: qui surgens à mortuis splendore gratiæ suæ illuminavit universum mundum. Divites vero ideo Judæi dicti sunt, quia acceperunt eloquia Dei.

Nimirum interroga jumenta, & docebunt te: & volatilia cæli, & indicabunt tibi. Loquere terra, & respondebit tibi: & narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit? In cujus manu anima omnis viventis: & spiritus universæ carnis hominis. Nonne auris verba judicatis: & fauces comedentis saporem? In antiquis est sapientia: & in multo tempore prudentia. Apud ipsum est sapientia & fortitudo: & ipse habet consilium & intelligentiam. Quod omnia ad Dei providentiam & gubernationem pertineant, etiam quæ irrationabilia atque insensibilia sunt, quadam ratione veritatis interrogata respondent. Secundum mysticum intellectum possunt homines inconditi, & irrationabiles moribus, jumenta intelligi. Volatilia vero intelliguntur demones, sive leves & elati homines ac superbi: aut certe astrologi. Terra, voluptuosi homines & carnales, qui terrena sapiunt. Pisces, philosophi, & eorum similes, qui de rebus mundi & ejus qualitatibus inquirendis nimii sunt. Aliter: jumenta, equi boni sunt, quæ animalia in hæreditate Domini habitabunt: quibus pluvia voluntaria Evangelii ab incredulis segregata est. Volucres vero sunt qui sursum corda habent, & cælestia concupiscunt: vel qui obviam Christo in aera ex mortuis ituri sunt: caro sanctorum rectissime intelligitur, quæ regnante Domino exultabit. Pisces vero qui inter fluctus mundi istius tempestatesque natantes, rura sibi loca æternitatis, & quieti prospiciunt. Vel illi pisces intelligendi sunt: qui per aquam vitam accipiunt: qui confestim de fonte baptismi migrant ad Christum: sive

ad Deum, ut alii dicunt.

Si destruxeris, nemo est qui adificet: Manifestum est quicquid sapientiæ suæ judicio dissipare voluerit, ac destrueret: nemo poterit fortitudini illius velut potens resistere. Sicut destruxit turrem, & regna multarum gentium, vel etiam Jerusalem: ubi præcepta ipsa legalia tanquam lapides scripti sunt, sub præsentia gratiæ suæ dissolvenda esse prænuñciavit. Sic itaque & secundum Job prophetationem, paries inimicitiarum, lex utique præceptorum, per Christum destructa est, ut duos conderet in semetipso in unum novum hominem pacem faciens. Destruxit atque referavit Deus Christus claustra inferni: & diabolum habentem potestatem mortis, regno dominationis deposuit. Destruxit Deus Christus igitur mortem, dum ipsam ut in ea mori dignaretur, suscepit: & dum in cruce destruxit corpus peccati, veterem hominem nostrum illic interficientem peremit: ut viam nobis in æternum restitueret. Sic itaque destruxit mortem, & illuminavit vitam: persequentiæ Ecclesiam destruxit consilia, molientium ut nomen ejus effoderent de sub cælo, Judæi scilicet & gentes. Destruxit dogmata, & diversos errores hæreticorum ab Ecclesia: indissolubili rectæ fidei adificio: de quibus Salomon: Civitates fortium ascendit sapiens, & destruxit munitiones ejus: destruxit & omnem cultum idolorum.

Si incluserit hominem, nullus est qui aperiat: Includit Deus Noe in diluvio: Lot, in Segor: Jonam, in ventre ceti: Jeremiam & Baruch ne invenirentur. Includit & illos de quibus dicitur: Immitteret angelum suum in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Sive sub sententia mortis judicio Dei positum hominem quis potest revocare? Incluserit est Pharaon in mediis aquis: incluserit sunt Dathan & Abiron vivi in inferno: populus Israel in eremo per quadraginta annos incluserit est. Includit Deus hominem tribulationibus excoquendum: aut certe correptionibus flagellandum peccatorem cingit ut emendet. Quis est qui copiam declinandam veluti quemdam aditum aperiat, ut evadat: sicut ipse Job, qui ait: Concluserit me Deus apud iniquum, & manibus impiorum tradidit me. Potest homo hoc loco diabolum intelligi: qui cum incluserit fuerit in inferno, nec se ipse liberavit, qui se contra Deum fortissimum detestabiliter arbitrat.

Si continuerit aquas, omnia succubuntur: & si emisit eas, subvertent terram. Quod factum sub Noë, secundum scripturarum fidem, minime dubitamus. Modo vero spirituali-ter aquæ doctrinarum, in Judæorum populis continentur, ut sint eis legis flumina in desertum, & exitus aquarum in sitim: & habeant ut istæ aquæ terrenas cupiditates atque luxurias: & disperdantur ac demoliantur, in terra Ecclesiæ rationabilis relicta imagine terreni hominis in spiritualem vitam se convertendo proficiant.

Apud ipsum est fortitudo & sapientia. Hoc est, Filius cum Patre, & Spiritus sanctus.

Ipsa novit & decipientem, & eum qui decipitur. Noverat Balaam, Achab, Anan falsum surrecturum Prophetam: Anan novit, sed per hæc meritum populi peccatoris ostendit: ut in perditionem ejus falsa vaticinando denunciet: & hi qui nolunt audire Deum, & Prophetas vera dicentes: pseudo-prophetarum falsis vaticinationibus illudantur. Filii quoque Israel, sicut in libro Judicum legimus, æquissimo Dei judicio decepti sunt. Et cum justa causa propter uxorem Levitis contra Benjaminitas congregati fuissent, ut scelus adulterii puniretur: in ipsis prius est sacrilegii crimen vindicatum, quia prius ipsi emendari debuerant: vel certe eos, qui idola in injuriam Dei adorabant interimere: quibus majus fuit fratris injuria quam Dei, & ob id prius in illis vindicatum est. Novit autem Dominus, & decipientem, & deceptum per præscientiam: quod etiam de Abel, & Cain, & Dalila, & Samson, qui gratiam Spiritus sancti in septem criminibus mysticè possidebat, intelligi potest. Noverat utique hæc omnia Deus antequam fierent, præcis futurorum: sed permisit ut homo, qui libero utebatur arbitrio, præcepto Dei inobediens, insuper & Deum posse se fieri credens, per justitiam Dei penam inobedientie dignissime vultineret. Hi omnes typum Christi habuerunt. In Samson vero qui leonem tenuit & occidit, & in ore mortui leonis favum mellis invenit: significatum est quod in superbis in quorum ore putor fuerat blasphemiam, esset postmodum dulcedo laudis & gratiæ Dei. Et ut ille Samson stiens de molari dente asini invocato Deo aquam eduxit ut biberet: ita & Christus de immundo & duro gentium populo fide credentium, tanquam refrigerii poculo

saturatus est. Maxilla quoque ejusdem asini de cujus molari aquæ copiosè effluerant: occidit mille vires. In maxillis & dentibus, oris eloquium intelligitur. Doctrina igitur eorum, qui ex gentibus crediderunt, perfetto quodam numero finitur. Samson vero hostes suos atque adversarios tribus modis interfecit & occidit: dum alii non credendo pereunt: alii vero credendo fidei, moriuntur peccato. Opus hoc maxilla: elevatio appellatur. Ita enim doctrina & prædicatio Evangelii magnificata est super omnem terram, ut eam omnes gentes ubique elevatum mirentur. In illis ergo vulpibus figuratum est: ut perdoctos & sanæ fidei inimicos, quorum principatus in caudis est, pars post tergum relicta, pars circa fructus Christo adversantium vastaretur.

Adducit consiliarios in stultum finem: & judices in stuporem. Ut fecit contra Aegyptiorum Magos, qui dicebant Pharaoni: regem Chaldaeorum non esse venturum ad vastandam Aegyptum: sive ipsum Nabuchodonosor in amentiam vertens, vel Balthasar timore concutiens.

Baltheum regum distolvit, & præcingit fune renes eorum. In baltheo regnantis gloria intelligitur: in fune, inominia regno depositi: sicut Sedechiæ & Manasse contigit Deo jubente. Sive populum Judæorum, qui per infidelitatem suam, à Christi regno distinctus est. Sed & nunc renati in Christo reges, sunt omnes in adoptionem filiorum æterni regis vocati. Verè ab illa honoris sublimitate merito distinguuntur, quicumque ea quæ penitentia funibus digna sunt, perpetrantur. Sicut ait Propheta: Pro zona rene cingaris.

Ducit sacerdotes inglorios. Ut filios Eli, vel plures alios ejusdem gentis.

Et optimates supplantat. Non dolo supplantat Deus, in quo non est iniquitas, sed hoc modo dicitur supplantare: dum injustum amovet & iniquum, & in locum quem tenere videtur quique indignus, bonum hominem & justum substituit, ut David in locum Saulis.

Committens labium veracium, & doctrinam senum auferens. Effundit de spectionem super principes: & eos qui oppressi fuerant. Cum propter peccata remotis promissionibus æternæ vitæ: gehennæ flammam adoptatis dare compellitur.

Qui revelat profunda de tenebris: & producit in lucem umbram mortis. Qui multiplicat gentes, & perdit eas: & subvertit in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre, & decipit eos: ut frustra incedant per invium. Palpabunt quasi in tenebris, & non in luce: & errare eos faciet quasi ebrios. Umbra mortis ipse diabolus est: qui non protegit homines, sed premit in mortem: hic producit in lucem, quando ab anima fidelis separatur.

Caput XIII.

ECCE omnia hæc vidit oculus meus, & audivit auris mea, & intellexi singula. Secundum scientiam vestram, & ego novi: nec inferior vestri sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar, & disputare cum Deo cupio, prius vos ostendens fabricatores mendacii, & cultores perversorum dogmatum. Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes. Audite ergo correctiones meas, & judicium laborum mortuorum attendite. Nunquid Deus in die vestro mendacia: ut pro illo loquamini dolos? Nunquid faciem ejus accipitis: & pro Deo judicare nitimini? Aut placebit ei quem calare nihil potest? Aut decipietur, ut homo, vestris fraudulentis? Dolī erant in illis, quia sub verbis consolatoriis inimico eum corde pullabant.

Ipsa vos arguet, quoniam in abscondito faciem ejus accipitis. Statim ut se commoverit: turbabit vos: & terror ejus irruet super vos. Memoria vestra comparabitur cineri: & redigentur in lutum cervicibus vestris. Tactæ paulisper, ut loquar quodcumque mihi mens suggererit. Ut à Deo argumini, digni estis: abscondite: id est, quasi eo ignorante personam ejus in vobis ad me dammandum suscipitis: tanquam eum latere possit aliquid, ut ita ei subrepre velitis.

Quare lacerò carnes meas dentibus meis. Torquentibus eum nimis cruciatibus: manus vel labia sua dentibus lacerabat.

Et animam meam porto in manibus meis? Etiam si occiderit me: in ipso sperabo. Verumtamen vias meas in conspectu ejus arguam: & ipse erit Salvator meus. Non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita. Audite sermonem meum,

& enigmata percipite auribus vestris. Si fueris judicatus, scio quod justus inveniar. Qui est qui judicet mecum? Veniat. Quare tacens consumor? Duo tantum ne facias mihi, & tunc a facie tua non abscondar. Manum tuam longè fac à me, & formido tua me non terreat. Voca me, & ego respondebo tibi: aut certe loquar, & tu responde mihi. Quantas habeo iniquitates & peccata: Ipsam vitam suam, quæ solet animæ vocabulo dici: portare se ait in manibus suis: hoc est, jam nunc in tormentis deficiente anima & exeunte, velut efferendam porto in manibus.

Scelera mea & delicta mea ostende mihi. Ut scire possim, quam ob causam ita me crucias.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Contra solum quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris. Scribis enim contra me amaritudines: & connumerare me vis peccatis adolescentia mea. Posuisti in nervo pedem meum: & observasti omnes semitas meas: & vestigia pedum meorum considerasti. Qui quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum quod comeditur à tineis. Dum ita puniri me permittis, quem velut inimicum existimas, dolet mihi eo quod ipse optimè noveris, quia illi potius qui tibi restiterit, nocetur.

Caput XIV.

HOMO natus de muliere, brevi vivens tempore: repleretur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. In flore hoc loco fragilitatem humani generis intelligamus, non fragrantem odoris pulchritudinem & decorem.

Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos: & adiacere eum tecum in iudicium. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es? Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud te est. Constituis terminos ejus, qui præteriri non poterunt. Hoc est, dignum ducis ut propter humanum genus, ingenitum tuum hominem nasci velis. Sive aliter: me quoque permittis fabulari tecum, & evolere miseras meas.

Recede ergo paululum ab eo: ut quiescat, donec optata veniat, & sicut mercenarii dies ejus. Hoc est, amove à me flagellum tuum, neque me diutius permittas taliter tentari.

Lignum habet spem. Si præcipuum fuerit, rursum virebit, & rami ejus pullulant. Si senuerit in terra radix ejus, & in pulvere emortuus fuerit truncus illius: ad odorem aquæ germinabit, & faciet cornam, quasi cum primum plantatum est. Rationabile lignum credendum est, de quo dicitur: Est enim arbori spes. Hoc itaque lignum præcisum fuit per inobedientiam: quando habitabat in medio lignorum paradisi, prius quam Dei sententia moreretur: à quo in baptismate vetustas præciditur, ut in Jesu Christi novi hominis vita, per resurrectionem fidei reviviscat, & rami ejus virtutibus pullent: id est, opera ejus sanctè vivendo proficiant.

Homo vero cum mortuus fuerit, & nudatus atque consumptus: ubi quæ est? Homo autem non habens spem in Christo, sicut gentes quæ ignorant Deum, cum mortuus fuerit, non renatus per baptismum, vita etiam destitutus ac præsentis delectatione nudatus, sine dubio sententiam æternæ damnationis excipiet.

Quomodo si recedant aqua de mari, & fluvius vacue factus areseat: sic homo cum dormierit, non resurget. Donec atteratur cælum, non evigilabit: nec consurget de somno suo. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me: donec pertranscat furor tuus, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursum vivet? Cunctis diebus quibus nunc milito: expecto donec veniat immutatio mea. Si fieri potest, ait, ut aquæ salutarium præceptorum Dei, de sanctorum scripturarum mari desinant recedere: cui perenni abundantia non deficiunt: & si potest fieri ut fluvius sacri baptismatis, quadam inopia divinæ misericordie exsiccet, & non plenus sit gratia Dei, sancti quoque Spiritus donis non redundet: ita poterit fieri ut homo cum mortuus fuerit, non resurgat.

Vocabis me, & ego respondebo tibi. Operi manuum tuarum porrige dexteram. Vocabuntur omnes mortui in novissimo sæculorum, & in voce archangeli, atque in tuba Dei d: tumulis excitabuntur: respondebuntque universi hoc modo cum ad verbum majestatis ejus atque potentie, cineres ac